

ÖĞRETMENLER KURULU TOPLANTILARININ ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Hasan DEMİRTAŞ*, Mehmet ÜSTÜNER**,
Niyazi ÖZER***, Melike CÖMERT****

Özet

Bu araştırmada, liselerdeki “Öğretmenler Kurulu” toplantılarının etkililiğinin öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan 105’i kadın, 171’i erkek olmak üzere toplam 276 öğretmene, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğretmenler Kurulu Değerlendirme Ölçeği” uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin, kurul toplantılarını genel olarak orta düzeyde etkili olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir. Öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri cinsiyet, branş, kadem, görev yapılan okulun türü ve çalışılan okuldaki toplam hizmet süresi değişkenleri açısından farklılaşmazken, okuldaki öğretmen sayısı değişkeni açısından farklılaşmaktadır. Öğretmenler, okuldaki öğretmen sayısı arttıkça kurul toplantılarının etkililiğinin azaldığını ifade etmektedirler.

Anahtar Sözcükler: öğretmenler kurulu, etkili toplantı, ortaöğretim öğretmenleri

* Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Programı.

** Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.

*** Araş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.

**** Araş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.

EFFICACY OF THE TEACHERS COMMITTEE MEETINGS BASED ON TEACHERS' VIEWS

Abstract

This study intends to determine the efficacy of teachers' committee meetings, based on the views of high school teachers. To realize this aim, "Teachers Committee Meeting Evaluation Scale", developed by the researchers, was given to a total of 276 high school teachers, (F=105, M=171). According to the results, it was found that the teachers evaluated these meetings moderately effective. It was also found that teachers' views did not differ significantly in terms of gender, teaching field, service duration, school type, and work year in current school. However, they were significantly different in terms of teacher population in the school. In another words, as teacher population in a school increases, the efficacy of the meetings tend to decrease.

Keywords: *Teachers committee meetings, effective meeting, high school teachers*

GİRİŞ

Okul çeşitli bilgi, beceri, alışkanlık ve davranışların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde kazandırıldığı eğitim kurumudur. Okul; öğrenci, öğretmen ve yöneticilerden oluşan eğitim topluluğudur. Okuldaki eğitim ortamı, öğretme öğrenme süreçlerinde bilgi iletme işleminin meydana geldiği ve öğrencinin konuyla etkileşimde bulunduğu, personel, araç, gereç, tesis ve örgüt öğelerinden oluşan çevredir (Dönmez, 2004a: 90).

Eğitim sistemleri açısından okullar temel hizmet birimleridir. Okullar açısından da sınıflar aynı durumdadır. Sınıflar, eğitim hizmetlerinin üretildiği, öğretimin yapıldığı ve öğrenmenin gerçekleştiği yerlerdir (Dönmez, 2004b). Bu açıdan bakıldığında bir okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkililiği ve verimliliğinde öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu nedenle, bireysel çabalardan çok katılımcı çabaların uygulanma ve başarılı olma şansı daha yüksek olan okullarımızda, eğitimde verimliliğin artırılmasının ilk ve belki de en önemli adımını, aynı okulda çalışan öğretmenler arasında katılımcılığı ve ortak çalışmayı teşvik eden ilişkilerin ve yardımlaşma etkinliklerinin artırılması oluşturmaktadır (Küçük ve diğerleri, 2004:2). Eğitim etkinliklerinin veriminin artırılmasında ve başarıya ulaşmasında, öğretmenlerin karara katılımının etkili olduğunu gösteren pek çok araştırma bulunmaktadır (Özdemir ve Cemaloğlu, 2000).

Astların karar alma sürecine katılımlarını sağlayan yöneticilerin, örgüt içerisindeki bireylerin eylemleri üzerinde bir etki yaratabilecekleri belirtilmektedir (Alutto ve Belasco, 1972). Yöneticiler, karar alma süreci ile öğretmenlerin görüşlerini alarak, farklı düşünceleri ve bakış açılarını üretebilir ve kararlara yönelik desteği arttırabilirler (Barker, 1998). Bununla birlikte öğretmenlerin karar alma süreçlerine katılımı, okullarda demokratik yönetim biçiminin gelişmesine katkıda bulunabilir (Özdemir ve Cemaloğlu, 2000). Okul müdürleri, öğretmenleri kişisel olarak etkileyen, bilgi ve becerileri ile ilgili kararlara öğretmenlerin katılımını sağladıklarında; kararın uygulanabilme başarısını (Celep, 1996) öğretmenlerin okula adanmışlık ve doyum düzeylerini (Conley, 1991; Celep, 1996; Özdemir ve Cemaloğlu, 2000), performanslarını, işbirliği yapma isteklerini arttırabilir, okulda yaşanan çatışmaları azaltabilirler (Conley, 1991). Öğretmenler kurulu aracılığıyla etkin bir şekilde yönetime katılımları sağlanan öğretmenler, çalıştıkları kurumu ve mesleklerini daha çok benimser, yaptıkları iş ve eylemlerde daha etkili ve verimli olmak için bütün bilgisini, becerisini ve enerjisini harcarlar (Yılmaz, 1996). Öğretmenlerin karar alma sürecine katılımı yöneticinin alacağı kararların niteliğini (Hoy ve Tarter, 1993) olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir.

Günümüzde her bir okul yöneticisi, özellikle demokratik ve katımlı yönetim biçimini başarıyla uygulayabilmek için, okulda yürütülen toplantıları etkili bir şekilde yönetmelidir. Her toplantı yöneticiliğin ve liderliğin ortaya çıktığı küçük bir yönetim merkezidir. Bu nedenle, toplantı yönetmek önemli ve zor bir iştir; belli nitelikler ve yetenekler istemektedir (Aytürk, 1999). Örneğin Hoy ve Tarter (1993), okullarda karar verme süreçlerine ilişkin beş etkili yönetsel rol olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar; (1) bütünleştiricilik rolü, (2) temsilcilik rolü, (3) eğitimcilik rolü, (4) danışmanlık rolü ve (5) yöneticilik rolüdür. Okul müdürleri, karar verme sürecinde duruma göre, eğitimcilik, bütünleştiricilik, temsilcilik, bireysel ve grup danışmanlığı rollerini etkin bir şekilde yerine getirmelidir (Celep, 1996).

Okullarda yapılacak toplantıların başarılı ve yararlı olması her şeyden önce, okul yöneticilerinin toplantı yönetimi ile ilgili ilkeleri ve teknikleri iyi bilmelerine ve bu teknikleri uygulamalarına bağlıdır (Dunsing, 1986). Bu ilke ve teknikler toplantı öncesi, toplantı süresince ve toplantı sonrası uyulacak ilke ve teknikler olarak gruplandırılabilir (Güneş ve Demirtaş; 2001)

Toplantıya katılacak kişilerin, katılanların sayısının, toplantı süresinin ve toplantı gündeminin belirlenmesi (Scoot, 1998; Barker, 1998; Thomsett, 1997) toplantı öncesi gözden geçirilmesi gereken konulardır. Ayrıca toplantıya katılacakların gerekli hazırlıkları yapabilmeleri için önceden toplantının bildirilmesine (Açıkgöz, 1994) ve toplantının uygun bir ortamda düzenlenmesine özen gösterilmelidir. Okulda uygun ve yeterli bir oda varsa, bir konferans salonu bulunuyorsa ya da kısmen özel bir ortama sahip bir yer varsa tercih edilmelidir (Thomsett, 1997). Toplantıya zamanında başlanması, toplantının amacının

açıklanması, toplantı ile ilgili gerekli bütün açıklamaların yapılması, prosedürün ve zamanlamanın ilan edilmesi, daha önceki toplantıların değerlendirilmesi, toplantı gündemine bağlı kalınması, toplantı süresince dikkat edilmesi gereken bazı noktalardır (Barker, 1998; Thomsett, 1997). Okullarda yapılan toplantılar, sözlü iletişimin yoğun olduğu ortamlardır. Bu nedenle okul müdürleri bu ortamda baskın bir konuşmacı olmak yerine, iyi bir dinleyici ve dengeleyici olmalıdır (Açıkalın, 1994). Toplantı sonrasında, katılanların onayladığı kararların bir tutanak halinde yazılması, toplantıyı izleyen dönemlerde kararların beklendiği gibi uygulamaya geçirilip geçirilmediğinin izlenmesi ise toplantı sonrası dikkat edilmesi gereken noktalardır. Çünkü toplantılarda alınan kararlar eğer uygulamaya geçirilmezse, toplantının etkili ya da verimli olduğu düşünülemez.

Okulda yapılan etkinliklerle ilgili olarak öğretmenlerin görüşlerini almak, alınacak kararlara katılmalarını sağlamak, kararları uygulama ilkelerini birlikte saptamak üzere tüm öğretmen ve diğer ilgililerin katıldığı toplantılar yapılır. Öğretmen kurulları olarak adlandırılan bu toplantılar, okul yöneticisinin öğretmenlerde grup ruhu oluşturabileceği, katılımın sağlandığı, birden fazla bireyin bir araya geldiği, okulun işleyişine yönelik sorunların çözümü için hazır ve uygun bir ortamdır (Taymaz, 2003: 167).

İlköğretim ve orta dereceli okullarda öğretmenler kurulu toplantıları yapılaş amacına ve katılan öğretmenlere göre üç gruba ayrılır; (1) Genel Öğretmenler Kurulu Toplantısı, (2) Zümre Öğretmenler Kurulu Toplantısı, (3) Şube Öğretmenler Kurulu Toplantısı.

MEB Liseler Yönetmeliği'nde (1964), öğretmenler kurulunun görevleri 76. maddede şöyle açıklanmıştır (MEB Liseler Yönetmeliği):

Madde 76- Öğretmenler kurulunda, öğretim işlerinin düzeninde yürütülmesi, okulun düzen ve disiplin işleri, öğrencilerin eğitim ve yetiştirilmeleri, kanı (kanaat) notlarının incelenme ve onaylanması gibi öğretim ve eğitim işleri ile müdürün saptayacağı, Bakanlığın bildireceği konular üzerinde görüşmeler yapılır. Öğretmenler kurulunun kararıyla saptanacak öğretim ve eğitim işleriyle ilgili konular da daha sonraki toplantıların gündemleri arasına alınabilir. Öğretmenler kurulunda stajyerin durumu üzerinde yapılan konuşmalar dışında kişisel ve meslek dışı konular üzerinde görüşme ve tartışma yapılmaz. Öğretmenliğe geçirilmesi söz konusu olan stajyer kendi hakkındaki toplantıya katılmaz.

MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde ise (2003) öğretmenler kurulu 94. madde ile düzenlenmiş ve kurulun görevleri aşağıdaki biçimde ifade edilmiştir:

Madde 94 — ... Öğretmenler kurulu; ders yılı başında, ikinci yarıyı başında, ders yılı sonunda ve okul yönetimince gerek duyulduğunda toplanır. Kurulun toplantı günleri ve gündemi, müdür tarafından iki gün önceden yazılı ve imza karşılığı ilgililere duyurulur. İlk toplantıda önceki yılın değerlendirilmesi ile

yeni öğretim yılı çalışma esasları belirlenir ve iş bölümü yapılır. Ders yılı içinde yapılan toplantılarda çalışmalar gözden geçirilip değerlendirilir, eksiklik ve aksaklıkların giderilmesi için alınacak önlemler görüşülür ve kararlaştırılır. Ders yılı sonunda yapılan toplantıda öğrencilerin devam-devamsızlık ve başarı durumları gözden geçirilir, üst makamlarca ve okul yönetimince verilen konular görüşülür ve kararlaştırılır. Öğretmenler kurulu toplantılarında alınan kararlar tutanakla tespit edilir ve toplantıya katılanlar tarafından imzalanır, katılmayanlar tutanakta belirtilir.

Yukarıdaki yönetmelik maddelerinden anlaşıldığı üzere öğretmenler kurulu, eğitim ve öğretim çalışmalarının plânlama ve değerlendirme organıdır. Kurul toplantılarında, okulun gelişmesine yararlı olacağına kanaat getirilen hususlar birlikte tartışılır ve alınan kararlar gerekçeleriyle birlikte Bakanlığa bildirilir.

Alan yazında öğretmenler kurulları ile ilgili çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin Demirtaş ve Cömert (2006) tarafından, Zümre Öğretmenler Kurulu toplantılarının etkililiğini belirlemeyi amaçlayan çalışma sonucunda, araştırmaya katılan öğretmenler bu toplantıların “*her zaman*” amaçlarına uygun ve etkili olarak yürütüldüğünü belirtmişlerdir. Ancak Özden (1996) tarafından yapılan araştırmadan edilen bulgulara göre, öğretmenlerin %40’ı hiç ya da çok seyrek olarak çeşitli konularda kendi görüşlerine başvurulduğunu, diğer %60’ı da oldukça sık ya da ilgili her konuda okul idarecilerinin kendi görüşlerine başvurduğunu belirtmektedir. Aynı çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu (%60) “kararların önceden idareciler arasında alındığını ve usulen öğretmenlerin fikirlerine başvurulduğunu belirtmişlerdir.

Yılmaz (1997) tarafından yürütülen “*Okul Yönetimine Katılmada Öğretmenler Kurulunun Etkililiği*” konulu çalışma sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin öğretmenler kurulu aracılığıyla yönetime katılma istemlerinin yüksek olduğu, ancak uygulamada pek etkili olmadığı sonucu elde edilmiştir. Araştırmada öğretmenler kurulunun hem beklenti hem de gerçekleşme düzeylerinin etkililiği yönetim, eğitim-öğretim ve çalışma koşulları boyutları açısından değerlendirilmiştir. Hem beklenti hem de gerçekleşme açısından en yüksek değeri yönetim boyutu alırken, en düşük değeri çalışma koşulları boyutu almıştır.

Sarpkaya (1996), tarafından yürütülen çalışmada, liselerde yönetime katılma açısından öğretmenler kurulunun etkililiği hakkında öğretmen algılarının; meslekteki yükselmelerinde karar verme konusunda en yüksek, komisyonlar ve kurullara (satın alma komisyonu ve disiplin kurulu gibi) üye seçimi konusunda da en yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada öğretmen beklentilerinin; kuruldaki tartışma ve konuşmaların tutanıklara geçirilmesi konusunda en yüksek, kanaat notlarını inceleme ve onaylanmasının görüşülerek karara bağlanması konusunda ise en düşük olduğu belirlenmiştir. Sarpkaya (1996), araştırmasının bir bölümünde, liselerdeki öğretmenler kurulunun işleyiş sorunlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla 37

öğretmene, "sizce öğretmenler kurulunun işleyiş sorunları nelerdir?" sorusunu yöneltmiştir. Öğretmenler, kurulun işleyiş sorunlarını şöyle belirtmişlerdir: (1) öğretmenler kurulunun görev ve sorumluluklarının belirsizliği, (2) karar alma ve uygulama mekanizmasının belirsizliği, (3) öğretmenler kurulunda sürekli aynı etkinliklerin yinelenmesi, (4) öğretmen ve yöneticilerin kurul gündemindeki konularla ilgili teknik, insansal ve kavramsal becerilerle ilgili yetersizlikleri, (5) öğretmenlerin öğretmenler kuruluna ilgisizliği, (6) toplantı yönetimi gereklerinin uygulanmaması, (7) zaman yönetimi gereklerinin uygulanmaması, (8) toplantı yerinin uygun toplantı için elverişli olmaması, (9) öğretmenler kurulunda sorunları dile getiren öğretmenlerin çeşitli şekillerde cezalandırılması.

Çelik (1997) tarafında yürütülen bir diğer çalışmada ise öğretmenlerin, öğretmenler kurulu gündeminden haberdar edildikleri, ancak karar konularını kurul öncesi tartışmadıkları ve kurul gündeminin güncelleştirilmesine yeterli katkıyı sağlamadıklarını belirlemiştir. Bu bulgu, kurulun işleyişine öğretmenlerce yeterli ilginin gösterilmediğinin bir işareti sayılabilir. Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun; kurulun yılda üç kez ve ikişer saat toplanmasını, kurulun üyeler tarafından seçilen bir başkan yönetiminde yürütülmesini ve kararların oy çokluğu yoluyla alınmasını istedikleri, öğretmenler, veli ve öğrenci temsilcilerinin de kurullara koşullu katılımından yana oldukları belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, "Öğretmenler Kurulu" toplantılarının etkililiğinin lise öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerinin cinsiyet, branş, mesleki kıdem, görev yapılan lisenin türü, okuldaki öğretmen sayısı ve buldukları okuldaki toplam hizmet süresi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi araştırmanın alt amaçları olarak alınmış ve öğretmen görüşleri bu bağımsız değişkenlere göre değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu değişkenler belirlenirken öğretmen görüşlerinin bu değişkenlere göre farklılık gösterebileceği düşünülmüştür. Kadın ve erkek öğretmenler ile farklı branşlardan öğretmenlerin bu toplantılara bakışının farklılaşabileceği düşünülmüştür. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin ve dolayısıyla az ya da çok sayıda öğretmenler kurulu toplantısı yaşamış olmalarının bu toplantıları değerlendirmelerinde etkili olabileceği araştırmacıların bir başka düşüncesidir. Diğer yandan görev yapılan lisenin türünün ve bu lisedeki öğretmen sayısının da öğretmen görüşlerini farklılaştırabileceği varsayılmıştır. Son olarak öğretmenlerin buldukları okuldaki toplam hizmet sürelerinin de görüşlerini etkileyebileceği ve kendi öğretmenler kurulu toplantılarını daha iyi değerlendirebilecekleri düşünülmüştür.

YÖNTEM

Araştırma, tarama türü bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında, Malatya ili merkez ilçedeki tüm liselerde görev yapan öğretmenler (N=1529) oluşturmaktadır. Araştırmanın evreninde 522 kadın, 1007 erkek öğretmen yer almaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 11-16 Eylül 2006 tarihleri arasında, Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü ile İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi işbirliğiyle düzenlenen ve bir hafta süren eğitim çalışmasına, Malatya merkez ilçedeki tüm liselerden katılan öğretmenler arasından random yoluyla seçilen 300 öğretmen oluşturmuştur. Örnekleme yer alan öğretmenlerin tamamına ölçek formu dağıtılmış, bu formlardan eksik ve hatalı doldurulanlar elendikten sonra toplam 276 ölçek formu değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirmeye alınan ölçek formlarından 105'i kadın, 171'i ise erkek öğretmenler tarafından doldurulmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Likert tipi ve beşli olarak derecelendirilen “Öğretmenler Kurulu Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekte seçenekler, “hiçbir zaman”, “nadiren”, “ara sıra”, “çoğunlukla” ve “her zaman” olarak düzenlenmiştir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracının maddeleri hazırlanırken MEB'in öğretmenler kurulu ile ilgili mevzuatı incelenmiş ve bu mevzuatta öğretmenler kurulunun görevleri ile ilgili ifadeler maddeler halinde düzenlenmiştir. Bu maddelere araştırmacılar tarafından, özellikle toplantı yönetimine ilişkin literatür (Celep, 1996; Scoot, 1998; Barker, 1998; Thomsett, 1997) taraması yoluyla elde edilen başka maddeler de eklenerek bir madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan maddeler ile ilgili olarak uzman görüşü alınmış ve toplam 23 maddeden oluşan veri toplama aracına denemelik son şekli verilmiştir. Denemelik veri toplama aracı çoğaltılarak, Malatya merkez ilçede yer alan iki lisedeki toplam 148 öğretmene uygulanmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan veriler üzerinde faktör analizi yapılmadan önce, verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi ile test edilmiştir. KMO değeri “.89” ve Bartlett Test of Sphericity değeri 1326.484 olarak bulunmuştur ($p=.000$). Pallant'a göre veriler üzerinde faktör analizi yapılabilmesi için minimum KMO değeri “.60” olarak önerilmektedir (Akt. Kaya, 2005; 224). Elde edilen veriler, veri toplama aracının yapı geçerliliği için temel bileşenler analizi yöntemine göre, faktör analizi çözümlemesine tabi tutulmuş yapılan faktör analizi sonucunda maddelerin beş faktöre dağıldığı görülmüştür. Faktör yükleri “.40”ın altında kalan (Çeçen, 2006) ve değişik faktörlere dağılan denemelik veri toplama aracındaki 1, 2, 4, 18, 19 ve 23 nolu maddeler birinci aşamada elenerek yinelenen faktör analizi sonucunda geriye kalan 17 maddenin yüksek faktör yükleri ile iki

faktöre dağıldığı ve ölçeğin iki boyutlu olduğu belirlenmiştir. Birinci boyutta yer alan maddelerin içeriklerine ve anlamlarına bakıldığında öğretmenler kurulu toplantılarının işleyişine ilişkin görüş ve ifadeleri kapsadığı görülmüştür. Bu nedenle birinci boyut “*öğretmenler kurulu toplantılarının işleyişine ilişkin görüşler*” olarak adlandırılmıştır. İkinci boyutta yer alan maddelerin içerik ve anlamlarına bakıldığında ise öğretmenler kurullarında yapılan iş ve işlemlere ilişkin görüş ve ifadelerin yer aldığı görülmüştür. Bu nedenle ölçeğin ikinci boyutu “*öğretmenler kurulunda yapılan iş ve işlemler*” boyutu olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin açıkladığı kümülatif varyans oranı % 55.06’dır (Boyut I: 44.85, Boyut II: 10.21). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) hesaplanmış ve “.85” olarak bulunmuştur (Boyut I: .81, Boyut II: .63). Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları “.27” ile “.82” arasında değişmektedir. İki hafta ara ile 49 öğretmenden toplanan veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda, ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı “.78” olarak hesaplanmıştır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri, madde test korelasyon değerleri ve faktörler arası korelasyonlar Ek 1-2’de verilmiştir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu çalışmada, elde edilen veriler değerlendirilirken ölçeğin birinci bölümünde yer alan bağımsız değişkenler için betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri yanıtların cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi, branş, mesleki kıdem, görev yapılan okul türü ve buldukları okuldaki toplam hizmet süresi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve gruplar arası farklılığı belirlemek için LSD testi yapılmıştır.

Varyansların homojen olmadığı değişkenlerde varyans analizi yerine Kruskal Wallis-H Testi yapılmıştır. Kruskal Wallis-H Testi ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirlerinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test eder. Parametrik bir test olan Tek Yönlü (Faktörlü) Varyans Analizinin (One Way ANOVA) normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda kullanılır (Büyüköztürk, 2002: 153). Bu nedenle öğretmen görüşlerinin okullarındaki öğretmen sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Kruskal Wallis-H Testi yapılmıştır. Kruskal Wallis-H testi sonucunda p değerinin anlamlı çıkması sonucu, gruplar arasındaki farkın, hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için değişkenlerin alt bölümleri ikili olarak gruplanmış ve bu ikili gruplar için Mann Whitney-U testi uygulanmıştır.

Ölçeğin, *öğretmenler kurulu toplantılarının işleyişine ilişkin görüşler* boyutunda toplam 10 madde yer almaktadır. Bu boyuttan alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 50’dir. Bu boyut için aritmetik ortalama 34.90, standart sapması 6.61 olarak hesaplanmıştır. Verilerin yorumlanmasında *öğretmenler kurulu toplantılarının işleyişine ilişkin görüşler* boyutu için 28.29-41.51 arası toplantıların orta düzeyde etkili, bu

aralığın altındaki puanlar ortalamasının altında etkili ve bu aralığın üstündeki puanlar ortalamasının üzerinde etkili olduğu biçimde yorumlanmıştır.

Ölçeğin *öğretmenler kurulunda yapılan iş ve işlemler* boyutunda toplam 7 madde yer almaktadır. Bu boyuttan alınabilecek en düşük puan 7, en yüksek puan 35'tir. Bu boyutun aritmetik ortalaması 28.48, standart sapması 3.02 olarak bulunmuştur. Verilerin yorumlanmasında *öğretmenler kurulunda yapılan iş ve işlemler* boyutu için 25.46-31.5 arası toplantıların orta düzeyde etkili, bu aralığın altındaki puanlar toplantıların bu boyutta ortalamasının altında etkili ve bu aralığın üstündeki puanlar ortalamasının üzerinde etkili olduğu biçimde yorumlanmıştır.

Ölçekten alınabilecek toplam puan en az 17 en çok 85'tir. Ölçeğin tümü için puanların ortalaması 63.38 ve standart sapması 8.93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tüm maddelerine verilen toplam puanların yorumlanmasında 54.45-72.31 arası toplantıların orta düzeyde etkili, bu aralığın altındaki puanlar toplantıların ortalamasının altında etkili ve bu aralığın üstündeki puanlar toplantıların ortalamasının üzerinde etkili olduğu biçimde yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Aşağıda araştırmada elde edilen bulgular, veri toplama aracındaki her bir bağımsız değişkene göre değerlendirilerek incelenmiştir.

1- Cinsiyet Değişkeni Açısından Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin, cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için önce varyansların homojen olup olmadığı test edilmiş ve (Levene I Boyut =.012, p=.912; Levene II Boyut =.184, p=.668; Levene Toplam = .001, p=.970) varyansların homojen olduğunun belirlenmesi üzerine t testi yapılmıştır. T testi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Öğretmenler Kuruluna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
İşleyişe İlişkin Görüşler	Kadın	105	35,48	6,68	274	1,124	.262
	Erkek	171	34,56	6,56			
Yapılan İş ve İşlemlere İlişkin Görüşler	Kadın	105	28,90	3,02	274	1,830	.068
	Erkek	171	28,22	3,00			
Toplam	Kadın	105	64,38	8,94	274	1,450	.148
	Erkek	171	62,78	8,90			

Tablo 1’de yer alan bulgular incelendiğinde, öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir. Hem kadın hem de erkek öğretmenler, öğretmenler kurulu toplantılarını her iki boyutta da orta düzeyde etkili olarak değerlendirmişlerdir. Toplam aritmetik ortalamaya bakıldığında da öğretmenlerin, öğretmenler kurulu toplantılarını orta düzeyde etkili olarak yorumladıkları görülmektedir.

2. Branş Değişkeni Açısından Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin, branş değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla öncelikli olarak varyansların homojenliği testi yapılmış ve varyansların homojen olduğu (Levene I. Boyut = 1.178, p=.309; Levene II. Boyut = 2.478, p=.086; Levene Toplam = .812, p=.445) belirlendikten sonra varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizine ilişkin sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi; sosyal, fen ve teknik branşlardan öğretmenlerin, öğretmenler kurulunun işleyişi ve kurulda yapılan iş ve işlemlere ilişkin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklı branştan öğretmenler toplantılarının etkililiği konusunda benzer görüşlere sahiptir. Hem birinci hem de ikinci boyutlarda yer alan maddelere verilen puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde farklı branşlardan öğretmenlerin her iki boyut açısından da toplantıları orta düzeyde etkili olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum ölçeğin toplam puan ortalaması içinde geçerlidir ve toplamda da öğretmenler, toplantıları orta düzeyde etkili olarak değerlendirmektedirler.

Tablo 2.

Öğretmenler Kuruluna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Branş Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Boyut	Branş	N	\bar{X}	S	F	p
İşleyişe İlişkin Görüşler	(S) Sosyal	121	34,066	7,00	1,749	.176
	(F) Fen	85	35,529	5,92		
	(T) Teknik	70	35,600	6,63		
	Toplam	276	34,905	6,61		
Yapılan İş ve İşlemlere İlişkin Görüşler	(S) Sosyal	121	28,231	3,42	1,541	.216
	(F) Fen	85	28,400	2,86		
	(T) Teknik	70	29,014	2,37		
	Toplam	276	28,481	3,02		
Toplam	(S) Sosyal	121	62,297	9,77	1,726	.180
	(F) Fen	85	63,929	8,09		
	(T) Teknik	70	64,614	8,28		
	Toplam	276	63,387	8,93		

3. Mesleki Kıdem Değişkeni Açısından Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin mesleki kıdem değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla önce varyansların homojenliği testi yapılmış ve varyansların homojen olduğu (Levene I. Boyut = .929, p=.448; Levene II. Boyut = 2.009, p=.094; Levene Toplam = 1.305, p=.268) belirlendikten sonra varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.
Öğretmenler Kuruluna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Boyut	Kıdem	N	\bar{X}	S	F	p
İşleyişe İlişkin Görüşler	1-5 yıl	17	35,94	5,07	0,441	.779
	6-10 yıl	66	34,64	6,20		
	11-15 yıl	107	34,69	6,81		
	16-20 yıl	51	35,77	7,05		
	21 yıl ve üz.	35	34,31	6,95		
	Toplam	276	34,90	6,61		
Yapılan İş ve İşlemlere İlişkin Görüşler	1-5 yıl	17	29,71	1,72	1,466	.213
	6-10 yıl	66	28,20	3,22		
	11-15 yıl	107	28,43	2,99		
	16-20 yıl	51	28,94	2,54		
	21 yıl ve üz.	35	27,91	3,70		
	Toplam	276	28,48	3,02		
Toplam	1-5 yıl	17	65,65	5,53	0,782	.538
	6-10 yıl	66	62,83	8,73		
	11-15 yıl	107	63,12	9,07		
	16-20 yıl	51	64,71	9,00		
	21 yıl ve üz.	35	62,22	10,13		
	Toplam	276	63,39	8,93		

Tablo 3'te görülebileceği gibi, mesleki kıdem değişkenine göre, öğretmenler kurulunun işleyişi ve kurulda yapılan iş ve işlemlere ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklı kıdeme sahip öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiği konusunda benzer görüşlere sahiptir. Boyutlar açısından maddelere verilen puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, öğretmenlerin hem her iki boyut açısından hem de toplam puanların aritmetik ortalamaları açısından bu toplantıları kıdem değişkenine göre orta düzeyde etkili olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

4. Okul Türü Değişkeni Açısından Bulgular ve Yorumlar

Okul türü değişkeni açısından öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla önce boyutlar açısından varyansların homojenliği testi yapılmış ve varyansların homojen olduğu (Levene I. Boyut = 1.419, p=.244; Levene II Boyut =2.850, p=.060; Levene Toplam = .630 p=.533) belirlendikten sonra varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.
Öğretmenler Kuruluna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okul Türü Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Boyut	Okul Türü	N	\bar{X}	S	F	p
İşleyişe İlişkin Görüşler	(1) Genel Lise	136	35,22	6,50	2,42	0,09
	(2) And.-Fen Lisesi	32	32,50	6,06		
	(3) Mes. Tek. Lise	108	35,21	6,81		
	Toplam	276	34,91	6,62		
Yapılan İş ve İşlemlere İlişkin Görüşler	(1) Genel Lise	136	28,42	3,31	1,49	0,23
	(2) And.-Fen Lisesi	32	27,76	3,47		
	(3) Mes. Tek. Lise	108	28,78	2,43		
	Toplam	276	28,48	3,02		
Toplam	(1) Genel Lise	136	63,64	9,18	2,30	0,10
	(2) And.-Fen Lisesi	32	60,25	8,66		
	(3) Mes. Tek. Lise	108	63,99	8,59		
	Toplam	276	63,39	8,93		

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde sonuçların daha önce incelenen değişkenlere ilişkin sonuçlarla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu değişken açısından da öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri hem boyutlar açısından hem de toplamda farklılık göstermemektedir. Ayrıca öğretmenler hem boyutlar açısından hem de toplamda öğretmenler kurulu toplantılarını orta düzeyde etkili olarak değerlendirmektedirler.

5. Okuldaki Öğretmen Sayısı Değişkeni Açısından Bulgular ve Yorumlar

Okuldaki öğretmen sayısı değişkeni açısından öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla önce boyutlar açısından varyansların homojenliği testi yapılmış ve varyansların homojen olmadığı (Levene I. Boyut = 4.081, p=.007; Levene II. Boyut =

5.408, $p=.001$; Levene $T_{\text{topl}} = 5.416$ $p=.001$) belirlendikten sonra Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Kruskal Wallis-H Testi'ne ilişkin sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Öğretmenler Kuruluna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Boyut	Öğretmen Sayısı	N	\bar{X}	S	χ^2	P	Fark (MWU)*
İşleyişe İlişkin Görüşler	(A) 1-25	37	37,57	4,11	11,47	,009*	A-B
	(B) 26-50	98	33,91	6,97			A-D
	(C) 51-75	63	36,10	6,38			
	(D) 76 ve üzeri	78	33,94	6,90			
	Toplam	276	34,91	6,61			
Yapılan İş ve İşlemlere İlişkin Görüşler	(A) 1-25	37	30,00	1,53	15,46	,001*	A-B
	(B) 26-50	98	28,30	3,24			A-C
	(C) 51-75	63	28,73	2,93			A-D
	(D) 76 ve üzeri	78	27,79	3,11			C-D
	Toplam	276	28,48	3,02			
Toplam	(A) 1-25	37	67,57	5,04	13,12	,004*	A-B
	(B) 26-50	98	62,20	9,37			A-D
	(C) 51-75	63	64,83	8,55			C-D
	(D) 76 ve üzeri	78	61,23	9,43			
	Toplam	276	63,39	8,93			

* $p<.05$

Okuldaki öğretmen sayısı değişkeni açısından, öğretmenler kurulunun işleyişine alt boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığının belirlenebilmesi amacıyla uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları incelendiğinde, öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 11.47$, $p= .009$). Gruplar arasındaki bu farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U Testi sonucunda, öğretmen sayısı 1-25 olan okullardaki öğretmenler ile öğretmen sayısı 26-50 ve 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğretmen sayısı 1-25 olan okullardaki öğretmenler öğretmen sayısı 26-50 ve 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlere göre bu toplamları göreceli olarak daha etkili olarak değerlendirilmişlerdir.

Benzer biçimde öğretmenler kurulunda yapılan iş ve işlemler alt boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığının belirlenebilmesi amacıyla uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları incelendiğinde, öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir

* MWU= Mann Whitney U

($\chi^2_{(3)} = 15.46, p = .001$). Gruplar arasındaki bu farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U Testi sonucunda, öğretmen sayısı 1-25 olan okullardaki öğretmenler ile öğretmen sayısı 26-50, 51-75 ve 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğretmen sayısı 1-25 olan okullardaki öğretmenler, öğretmen sayısı 26-50, 51-75 ve 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlere göre bu toplantıları daha etkili olarak (ortanın üst düzeyine yakın olarak) değerlendirmişlerdir. Benzer biçimde öğretmen sayısı 51-75 olan okullardaki öğretmenler ile öğretmen sayısı 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğretmen sayısı 51-75 olan okullardaki öğretmenler öğretmen sayısı 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlere göre bu toplantıları daha etkili olarak (ortanın üst düzeyine yakın olarak) değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak okulda görevli öğretmen sayısı arttıkça, öğretmenlerin, kurul toplantılarının etkililiğine ilişkin görüşleri olumsuzlaşmaktadır. Bir başka ifade ile okuldaki öğretmen sayısı azaldıkça, öğretmenler kurul toplantılarını daha etkili olarak değerlendirmektedirler. Araştırmanın bu bulgusunda, daha az sayıda insanın katıldığı toplantıların, çözüm üretmeye daha yakın olmasının (Thompsett, 1997) ve küçük gruplarda, grup elemanlarının kendilerini daha çok ifade edebilme ve katkıda bulunabilme olanaklarının olmasının (White, 1998) etkili olabileceği düşünülebilir. Öğretmen görüşleri, öğretmen sayısı değişkenine göre toplamda değerlendirildiğinde, araştırma kapsamındaki öğretmenlerin tümü, öğretmenler kurulu toplantılarını orta düzeyde etkili olarak değerlendirmektedirler.

6. Çalışılan Okuldaki Toplam Hizmet Süresi Değişkeni Açısından Bulgular ve Yorumlar

Çalışılan okuldaki toplam hizmet süresi değişkeni açısından öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla önce boyutlar açısından varyansların homojenliği testi yapılmış ve varyansların homojen olduğu (Levene I. Boyut = 1.882, $p = .256$; Levene II Boyut = 1.583, $p = .179$; Levene Toplam = 1.630 $p = .233$) belirlendikten sonra varyans analizi yapılmıştır. Yapılan varyans analizine ilişkin sonuçlar Tablo 6'da (Bkz. s.69) verilmiştir.

Tablo 6'da görülebileceği gibi, öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri, çalışılan okuldaki toplam hizmet süresi değişkeni açısından da bütün boyutlar için farklılık göstermemektedir. Hizmet süresi değişkene göre öğretmenler, öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiği konusunda benzer düşünmektedir. Boyutlar açısından maddelere verilen puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, öğretmenlerin hem her iki boyut açısından hem de toplam puanların aritmetik ortalamaları açısından bu toplantıları çalışılan okuldaki toplam hizmet süresi değişkenine göre orta düzeyde etkili olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

Tablo 6.
Öğretmenler Kuruluna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Çalıştığı Okuldaki Toplam Hizmet Süresi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Boyut	Okuldaki Toplam Hizmet Süresi	N	\bar{X}	S	F	p
İşleyişe İlişkin Görüşler	1-5 yıl	137	34,84	6,14	0,226	.923
	6-10 yıl	77	34,99	6,47		
	11-15 yıl	40	35,53	7,56		
	16-20 yıl	12	34,17	5,17		
	21 yıl ve üzeri	10	33,60	11,29		
	Toplam	276	34,91	6,61		
Yapılan İş ve İşlemlere İlişkin Görüşler	1-5 yıl	137	28,55	2,83	1,285	.276
	6-10 yıl	77	28,48	3,18		
	11-15 yıl	40	28,70	2,68		
	16-20 yıl	12	28,75	2,80		
	21 yıl ve üzeri	10	26,40	5,15		
	Toplam	276	28,48	3,02		
Toplam	1-5 yıl	137	63,39	8,21	0,454	.770
	6-10 yıl	77	63,47	8,88		
	11-15 yıl	40	64,23	9,70		
	16-20 yıl	12	62,92	7,63		
	21 yıl ve üzeri	10	60,00	16,07		
	Toplam	276	63,39	8,93		

Veriler üzerinde betimsel istatistikler yapılarak da değerlendirmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler arasında dikkat çekici sonuçlar olarak en yüksek puanların ölçekte 12. madde olarak yer alan “Ders yılı sonunda yapılan toplantıda öğrencilerin devam-devamsızlık ve başarı durumları gözden geçirilir ve sonuçlar değerlendirilir” maddesine ($X=4.61$) ve en düşük puanların ölçekte 15. madde olarak yer alan “Toplantıda üst makamlarca ve okul yönetimince görüşülmesi istenen konular görüşülür ve kararlaştırılır” maddesine verildiği ($X=1.65$) gözlenmiştir. Ayrıca ölçekte 4. madde olarak yer alan “Öğretmenler Kurulu toplantılarımız yapılmış olmak için yapılır” maddesi de ($X= 2.14$) düşük puanlanan bir diğer maddedir. Burada dikkati çeken en önemli nokta yasal metinlerce kurul görevleri arasında sıralanan, “Toplantıda üst makamlarca ve okul yönetimince görüşülmesi istenen konular görüşülür ve kararlaştırılır” maddesinin en alt düzeyde puanlanmasıdır. Bu durum üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur. Araştırmanın bu bulgusu, lise yöneticileri öğretmenler kurulu toplantılarının

gündem maddelerini önceden belirleyip öğretmenlere bildirmeden ve kurul için herhangi bir hazırlık yapmadan toplantı yaptıkları düşüncesini akla getirmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmenler kurulu, okulların eğitim ve öğretim çalışmalarının planlandığı ve değerlendirildiği organlardır. Kurul toplantılarında okulun gelişmesine katkı sağlayacağına kanaat getirilen hususlar, okulun yöneticileri ve öğretmenleri ile birlikte tartışılır ve okulun geliştirilmesine, eğitim ve öğretimin iyileştirilmesine ilişkin olarak alınan kararlar gerekçeleriyle birlikte Bakanlığa bildirilir. Kurul toplantılarının iyi düzenlenmesi ve yürütülmesi, toplantıların etkililiğini ve verimliliğini arttıran etkenlerden biridir.

Bu çalışmada; öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğine ilişkin lise öğretmenlerinin görüşlerinin neler olduğu araştırılmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğretmenler, kurul toplantılarını orta düzeyde etkili olarak değerlendirmektedirler. Etkililik, bir örgütün amaçlarına ulaşma derecesi (Demirtaş ve Güneş, 2002: 59) olarak değerlendirildiğinde, elde edilen bulgulardan yola çıkılarak, liselerde yapılan öğretmenler kurulu toplantılarının yeterince etkili ve amaçlara dönük olduğunu söylemek olası değildir. Bu durum liselerimiz adına bir olumsuzluk olarak değerlendirilebilir. Öğretmenler kurulu, bir okulun eğitim-öğretim işlerinin ve problemlerinin birlikte tartışıldığı, çözümlerin üretildiği, iş ve işlemlerin karara bağlandığı en üst organdır. Diğer yandan bu kurullar öğretmenlerin okul yönetimine dolaylı yoldan katılacağı ve sürece etki edeceği kurullardır. Bu bağlamda öğretmenlerin ifade ettiği “*orta düzey*” okul yönetimine katılım açısından da olumlu olarak değerlendirmek güçtür.

Öğretmenler kurulu toplantılarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında cinsiyet, branş, mesleki kıdem, görev yapılan okulun türü ve çalışılan okuldaki toplam hizmet süresi değişkenleri açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Öğretmenler, kurul toplantılarının etkililiğine ilişkin bu değişkenler açısından benzer görüşlere sahiptir.

Okuldaki öğretmen sayısı değişkeni açısından ise öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu değişken açısından öğretmenler kurulunun işleyişi alt boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde öğretmen sayısı 1-25 olan okullardaki öğretmenler ile öğretmen sayısı 26-50 ve 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğretmen sayısı 1-25 olan okullardaki öğretmenler öğretmen sayısı 26-50 ve 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlere göre bu toplantıları daha etkili olarak (ortanın üst düzeyine yakın olarak) değerlendirmişlerdir. Benzer biçimde öğretmenler kurulunda yapılan iş ve işlemler alt boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri de anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Öğretmen sayısı 1-25 olan okullardaki öğretmenler ile öğretmen sayısı 26-50, 51-75 ve 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlerin

görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğretmen sayısı 1-25 olan okullardaki öğretmenler, öğretmen sayısı 26-50, 51-75 ve 76 ve üzeri olan okullardaki öğretmenlere göre bu toplantıları daha etkili olarak (ortanın üst düzeyine yakın olarak) değerlendirmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle, okullardaki öğretmen sayısının artmasının kurul toplantılarının etkililiğine olumsuz etki yaptığını söylemek olanaklıdır. Toplantıların kalabalık gruplarla yapılması, öğretmenlerin katılımını ve kendilerini ifade etmelerini güçleştirmekte ve dolayısıyla toplantıların etkililiği düşmektedir.

Sonuç olarak, liselerde yapılan öğretmenler kurulu toplantıları, öğretmenlere göre orta düzeyde etkili olarak yürütülmektedir. Oysa eğitim-öğretim açısından okulların bir karar organı olarak nitelendirilebileceğimiz bu kurulların ve toplantıların en etkili biçimde yürütülmesi gerekmektedir. İlgili yönetmeliklerce, bu kurullara verilen görevler incelendiğinde bunun önemi kendiliğinden anlaşılacaktır. Kurul toplantılarını etkili olarak yürütmek, bir yandan okulun eğitim-öğretim problemlerinin çözümüne seçenekler oluştururken diğer yandan öğretmenlerin yönetime katılımını sağlayarak alınan kararları sahiplenmeyi, kararların uygulanabilirliğini ve okulda demokrasiyi güçlendirecektir. Dolayısıyla bu durum, okul yönetiminin işini de kolaylaştıracaktır.

Öneriler:

1. Okul yöneticileri ve öğretmenler etkili toplantı yönetimi konusunda eğitilebilir.
2. Öğretmenlerin toplantılara daha etkin katılabilmeleri için önceden önlemler alınabilir (öğretmenlerin gündem maddeleri ile ilgili olarak bireysel ya da gruplar halinde hazırlıklar yapmaları, kalabalık okullarda öğretmenlerin iki ayrı grup halinde toplanması gibi).
3. Bu araştırmada sadece lise öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Benzer araştırmalar ilköğretim okullarında da yapılabilir.
4. Öğretmenler Kurulu toplantılarının etkililiği konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri karşılaştırılabilir.
5. Etkili olarak yürütülen ve yürütülmeyen kurul toplantılarının işleyişinin betimlenmesine dönük araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1994). *Teknik ve toplumsal yönleriyle okul yöneticiliği*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Açıkgöz, K. (1994). *Eğitimde etkili yönetici davranışları*. İzmir.
- Alutto; J. A. ve. Belasco, J. A. (1972). A typology for participation in organizational decision making. *Administrative Science Quarterly*, 17(1), 117-125.

- Aytürk, N. (1999). *Yönetim sanatı*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Barker, A. (1999). *30 Dakikada toplantıya hazırlanma*. (Çev. S. Yarmalı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Büyükköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. (2. Basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Celep, C. (1996). Okullarda işbirlikçi karar verme ve yöneticinin rolü. *Eğitim Yönetimi*, 2(1), 49-57.
- Conley, S. (1991). Review of research on teacher participation in school decision making. *Review of Research in Education*, Vol(17), 225-266.
- Çeçen, A. R. (2006). Duyguları yönetme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 101-113.
- Çelik, K. (1997). *İlköğretimde karara katılmada öğretmenler kurulu (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirtaş, H. ve Güneş, H. (2002). *Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirtaş, H. ve Cömert, M. (2006). Zümre öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi: Malatya ili örneği. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(25), 96-108.
- Dönmez, B. (2004a). Bir eğitim kurumu olarak okul. Y. Özden (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dönmez, B. (2004b). Sosyal bir sistem olarak sınıf ve sınıfın öğrenme iklimi. M. Şişman & S. Turan (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (s. 43-62). Ankara: Öğreti, Pegem A Yayıncılık.
- Dunsing, R. J. (1986). *Toplantı sanatı*. (Çev. F. Dilber). İstanbul: İlgı Yayınları.
- Güneş, H. ve Demirtaş, H. (2001). Okullarda etkili toplantı yönetimi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*. Sayı:72(Ekim-Aralık).
- Hoy, W. K. ve Tarter, C. J. (1993). A normative theory of participative decision making in schools. *Journal of Educational Administration*, 31(3), 4-19.
- Kaya, A. (2005). Çocuklar için yalnızlık ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim Araştırmaları*, 5(19), 220-237.
- MEB. (1994). *Lise ve ortaokullar yönetmeliği*: Resmi Gazete, Sayı 11868.
- MEB. (2003). *İlköğretim kurumları yönetmeliği*: Resmi Gazete, Sayı 25212.

- Küçük, M. Ayvacı H.ve Ş., Altıntaş, A. (2004). Zümre öğretmenler kurulu toplantı kararlarının eğitim ve öğretim uygulamaları üzerindeki yansımaları. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Malatya.
- Özdemir, S. ve Cemaloğlu, N. (2000). Eğitimde Örgütsel Yenileşme ve Karara Katılma. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı 146
- Özden, Y. (1996). Okullarda katımlı yönetim. *Eğitim Yönetimi*, 2 (3), 427-438.
- Sarpkaya, R. (1996). *Liselerde yönetime katılmada öğretmenler kurulunun etkililiği hakkında öğretmen ve yöneticilerin algı ve beklentileri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Scott, M. (1997). *Zaman yönetimi*. (Çev. A. Ç. Çelik). İstanbul: Rota Yayınları.
- Taymaz, H. (2003). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Thomsett, M. C. (1997). *Toplantı sanatı*. (Çev. D. Demiray). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (1997). *Okul yönetimine katılmada öğretmenler kurulunun etkililiği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- White, R. E. (1998). *Daha iyi nasıl takım lideri*. (Çev. A. İçmen). İstanbul: Timaş Yayınları.

EKLER

EK 1.

Faktörler Arası Korelasyon Değerleri

Faktör	Boyut I	Boyut II	Toplam
Boyut I	1	.675**	.968**
Boyut II		1	.838**
Toplam			1

EK 2.

Ölçek Maddelerinin Faktör Yükleri ve Madde Toplam Korelasyonları

Boyut	Madde	Faktör		Madde- Toplam Korelasyonu
		1	2	
Toplantıların İşleyişine İlişkin Görüşler	1. Öğretmenler Kurulu toplantılarımız çok verimli geçer.	.817	.189	.700**
	2. Öğretmenler Kurulu toplantılarında alınan kararların yerine getirilip getirilmediğini izleyerek değerlendiririz.	.786	.171	.687**
	3. Öğretmenler Kurulu toplantılarında hepimiz kararları tartışarak alırız.	.777	.234	.724**
	4. Öğretmenler Kurulu toplantıları yapılmış olmak için yapılır. ^T	.759	.008	-.401**
	5. Öğrencilerin başarılarının artırılması için yeni önlemler ve yöntemler tartışılır ve geliştirilir.	.744	.369	.823**
	6. Okul-veli işbirliği ve diyalogunun önemi ve eğitime katkıları üzerinde tartışılır, velilerle işbirliğinin geliştirilmesi için çözümler üretilir.	.741	.274	.777**
	7. Öğretmenler Kurulu toplantılarında alınan kararlar doğrultusunda, eğitim-öğretimle ilgili sorunların çözülmesine çalışılır.	.719	.323	.752**
	8. Şube öğretmenleri arasındaki işbirliğinin önemi üzerinde durulur.	.691	.365	.784**
	9. Eğitsel ve Sosyal Kol çalışmalarının önemi üzerinde durulur.	.517	.413	.742**
	10. Öğrencilerin, sosyal, ekonomik, sağlık, beslenme alışkanlığı, okula devam durumu, başarı durumu ve davranış yönünden durumları tek tek ele alınır.	.410	.268	.631**
Toplantılarında Yapılan İş ve İşlemlere İlişkin Görüşler	11. İlk toplantıda önceki yılın değerlendirilmesi ile yeni öğretim yılı çalışma esasları belirlenir ve iş bölümü yapılır.	.182	.775	.557**
	12. Ders yılı sonunda yapılan toplantıda öğrencilerin devam-devamsızlık ve başarı durumları gözden geçirilir ve sonuçlar değerlendirilir.	.182	.744	.579**
	13. Toplantılarda sınıf başarı durumları ve öğrenci davranışları değerlendirilir ve gerekli önlemler tartışılır.	.270	.712	.715**
	14. Kurulda, yeni öğretim yılında uygulanacak yıllık çalışma programları, iş takvimi, plânlar ve iş bölümü gibi hazırlıklar düzenli olarak yapılır.	.300	.651	.557**
	15. Toplantıda üst makamlarca ve okul yönetimince görüşülmesi istenen konular görüşülür ve kararlaştırılır.	.118	.612	.273**
	16. Ders yılı içinde yapılan toplantılarda çalışmalar gözden geçirilip değerlendirilir, eksiklik ve aksaklıkların giderilmesi için alınacak önlemler görüşülür ve kararlaştırılır.	.488	.587	.695**
	17. Toplantıların ders saatleri dışında yapılmasına özen gösterilir.	.115	.503	.437**

^T = Tersten işaretlenecek madde, ** $p = 0.01$